

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In qua tractatur de Sacramentis in Genere, & duobus primis in specie

Bosco, Jean a

Lovanii, 1665

Concl. V. Omnia Sacramenta vivorum secundariò causant primam gratiam
in subjecto disposito per veram attritionem supernaturalem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73340)

univis sibi contritus videatur, absque præmissâ sacramentali confessione ad Sacram Eucharistiam accedere debeat.

30. Ex quibus verbis colligo Primò, eum, qui non est conficius sibi peccati mortalis, etiam sine contritione posse accedere. Secundò, reverenter & sanctè accedere omnes, qui sibi conficij peccati mortalis, modò deficit copia confessoris, ut eodem capite loquitur Concilium, qui (inquam) sibi contriti videntur, quamvis forsitan à parte rei solùm sint attriti. An autem taliter affecti recipiant fructum Sacramenti, nec affirmat, nec negat.

Quidem capite sequenti dicit illos sacramentaliter simul & spiritualiter sumere hoc Sacramentum, qui ita se prius probant & instrunt, ut vestem nuptialem induiti ad divinam hanc mensam accedant. Verumtamen quæ sit illa vestis nuptialis, an contritio sive status gratiæ in re, an verò prudenter existimatus sufficiat, non satis explicat. Certum est alludere ad parabolam Christi Matth. 22. v. 11. Intravit autem rex ut videret discumbentes, & vidit ibi hominem non vestitum veste nuptiali. Et ait illi: Amice, quomodo huc intraisti non habens vestem nuptialem? at ille obmutuit. Igitur malâ fide intraverat; alioquin cur non respondisset: Domine mi rex, prudenter judicavi me habere vestem nuptialem, aliàs non intraissem? Sed obmutuit. Tunc dixit rex ministris: ligatis manibus & pedibus eius &c.

31. *Trident.* Clariùs expressit Trident. necessitatem status gratiæ eadem sess. cap. 2. ibi: Sumi autem volunt Sacramentum hoc tamquam spirituales animarum cibum, quo alantur & confortentur viventes vitâ illius, qui dixit: Qui manducat me, & ipse vivet propter me. Similiter loquitur Florent. in decreto Unionis: Huius Sacramenti Eucharistiæ effectus, quem in anima operatur dignè sumentis, est adunatio hominis ad Christum. Et quia per gratiam homo Christo incorporatur & membrum eius unicitur, sequitur quòd per hoc Sacramentum in sumentibus dignè gratia augetur: omnemq; effectum, quem materialis cibus & potus quoad vitam agunt corporalem, hoc idem quoad vitam spirituales & hoc Sacramentum operatur.

Porro hanc necessitatem esse mediij, neque hoc, neque illud Concilium ullibi determinat, sed relinquit disputationi Doctorum. Quapropter, cum pro utraque sententia sint auctoritates non contemnendæ, difficile est discernere, quæ ex illis probabilior debeat censei. Profectò neutra limites probabilitatis excedit. Quia tamen in commendatione divinæ misericordiæ malumus excedere, quàm deficere; hinc assero & dico:

CONCLUSIO V.

Omnia Sacramenta vivorum secundariò causant primam gratiam in subiecto disposito per veram attritionem supernaturalem.

Potissimum fundamentum est auctoritas Doctorum, quæ maximè nititur Concilio Tridentino, quod generaliter docet sess. 7. can. 6. Sacramenta novæ Legis conferre gratiam non ponentibus obicem, & canone 8. dari gratiam per huiusmodi Sacramenta semper & omnibus, quantum est ex parte Dei, si ritè ea suscipiant. Porro ritè videtur suscipere Sacramenta vivorum, qui omnibus consideratis prudenter iudicat se esse in statu gratiæ, vel quia nullus peccati mortalis sibi conficius, vel certè quia (quantum in se est) elicit actum contritionis.

Sed hoc est, quod queritur, & constanter negant Auctores contrariæ sententiæ, dicentes, quòd sicut non est eadem significatio omnium Sacramentorum, sic etiam non sit omnium idem obex, neque eadem dispositio necessaria ad ritè, id est, fructuosè, omnia suscipienda. Sacramenta quippe non causant gratiam, nisi quam significant. Cum ergo Sacramenta vivorum (exceptâ fortè Unctione Extremâ) non significant nisi augmentum gratiæ, sive gratiam secundam; nullo casu, quantumvis homo inculpabiliter ea suscipiat, conferent primam, propter obicem peccati habitualis & carentiam dispositionis necessariæ necessitate mediij, scilicet veri & realis status gratiæ.

33. *Sacramenta vivorum sunt primario instituta ad significandum augmentum gratiæ; quemadmodum Baptismus & Poenitentia ad conferendam primam gratiam; secundariò tamen etiam significant primam gratiam, quemadmodum Sacramenta mortuorum secundam.* Ex quo etiam oritur necessitas, non quidem mediij, sed præcepti, diversæ dispositionis: siquidem ad Sacramentum mortuum sufficit attritio ut talis cogita; ad vivum autem requiritur contritio, saltem bonâ fide talis existimata.

34. *Lugo.* Sed contra (inquit Cardinalis Lugo de Sacramento Eucharistiæ disp. 12. sect. 1. n. 10.)

32. *Probat ex auctoritate Decretum Concilii Trident.*

33. *Sacramenta vivorum sunt primario instituta ad significandum augmentum gratiæ.*

34. *Secundariò tamen primam gratiam significant.*

n. 10.) exemplum quod adfertur de Pœnitentia & Baptismo, non est ad rem: nam ille effectus non est per accidens, sed per se à Pœnitentia vel Baptismo. Etenim hæc Sacramenta instituta sunt per se non solum ad primam gratiam, sed etiam ad alios effectus; Baptismus scilicet ad dandam gratiam, ex vi cuius debeantur auxilia homini baptizato ad servanda præcepta & ad operandum, ut membrum Christi; quare quando invenit subiectum gratum, debet dare aliquem gradum gratiæ, per quem fiat ille homo membrum Christi, ratione cuius incorporationis exigat talia auxilia &c. quod quidem habet non per accidens, sed per se ex propria institutione.

Item, Sacramentum Pœnitentiæ non solum habet per se refuscitare mortuum, sed etiam reconciliare hominem cum Deo, & dare auxilia, quibus magis caveat à lapsu; quare licet inveniat subiectum gratum, habet per se augere gratiam, ut magis reconciliet hominem cum Deo, & ut det aliquem gradum gratiæ, ratione cuius homo exigat talia auxilia &c. At verò Eucharistia, v. g. per se solum habet dare augmentum gratiæ.

Respondeo hic peti principium; quod enim controversitur est, an Eucharistia per se secundariò aliquando conferat primam gratiam, sicut Baptismus per se secundariò causat quandoque secundam. Et sanè omnia Sacramenta (ut dictum est sect. præcedenti conclus. 4.) conferunt specialia auxilia gratiæ. Si ergo propter hæc Baptismus v. g. causat secundam gratiam, quando invenit primam; etiam Eucharistia & alia Sacramenta vivorum propter eadem per se, quamvis secundariò, conferent primam, quando eam non reperiunt, nè talis homo perpetuò careat huiusmodi auxilijs, maxime necessarijs, v. g. in Matrimonio ad ejus gravissima onera sustinenda, in Confirmatione ad fidem fortiter profitendam &c.

Instat Card. Lugo supra n. 11. Sacramentum Pœnitentiæ in homine iusto non invenit obicem, qui est peccatum mortale non retractatum: Eucharistia verò invenit obicem, id est, peccatum habituale, seu statum peccati; nullum autem Sacramentum aufert suum obicem.

Sed rursus petitur principium; negamus quippe peccatum habituale per attritionem supernaturalem retractatum esse obicem gratiæ Eucharistiæ; vel dicam Pœnitentiam non conferre gratiam, quia totam reperit, ad quam causandam est instituta; sicuti Christus per Eucharistiam, quam sumpsit in ultima cœna, non accepit aug-

mentum gratiæ, non propriè defectu dispositionis; vel propter obicem (ut patet) sed quia totus effectus gratiæ, quem dare potuit Eucharistia, antecederet inveniebatur in Christo.

Urget eodem numero: Licet ex virtute ad causandam primam gratiam arguatur bene virtus ad causandum augmentum gratiæ; non tamen è converso: multò enim major virtus requiritur ad causandum primam gratiam & tollendum peccatum, quam ad causandum augmentum gratiæ. Hinc est enim, quòd licet homo iustus possit mereri de condigno augmentum gratiæ, non tamen potest alteri de condigno mereri primam gratiam, nec posset etiam sibi mereri de condigno remissionem peccati, etiam si supponeretur per possibile vel impossibile habere gratiam habituale; quia nimirum multò plus est remittere peccatum & dare gratiam, quam augere gratiam post peccatum remissum.

Respondeo; causalitatem Sacramentorum seu virtutem causandi esse moralem, non physicam (ut ostendimus sectione præcedenti conclus. 2.) quod etiam ipse docet de Sacramentis in genere disp. 4. sect. 4. n. 35. quæ non est major in uno Sacramento, quam in alio; supposità æquali institutione divinâ; siquidem in sententiâ illius Auctoris supra disp. 1. sect. 3. n. 35. Sacramentum habere vim significandi, non est aliud, quam fuisse institutum ad hoc, & illam voluntatem non fuisse revocatam. Quis autem non videat, æquè facile potuisse Deum instituire Sacramentum Eucharistiæ ad significandam & secundariò causandam primam gratiam, atque voluit ut Sacramentum Pœnitentiæ secundariò causaret secundam gratiam? & pari facilitate si voluisset, Pœnitentiam instituisset cum sola virtute causandi primam gratiam, sicut hic Auctor præterit Eucharistiam esse institutam cum sola virtute conferendi gratiam secundam. Igitur decisio controversiæ tota pendet à voluntate divinâ, non autem à majori vel minori virtute intrinseca huius vel illius Sacramenti, quæ nulla est.

Non diffiteor majora nos habere fundamenta unius institutionis, quam alterius; quippe theologicè certum est, omnibus Doctores in eo conspirantibus, Sacramenta mortuorum per se, licet secundariò, causare augmentum gratiæ; tota autem hæc controversia (ut supra dixi) non excedit terminos opinionis probabilis; ideoque ut talem dumtaxat proponimus nostram conclusionem, veluti magis congruam pietati & misericordiæ divinæ; quæ superexal-

37.
Objectio

38.
Responsio

Lugo

Potuit Deus instituire Eucharistiam ad causandam primam gratiam, sicut instituit Pœnitentiam ad causandam secundam.

39.
Est majus sit fundamentum unius institutionis, quam alterius.

35.
Sicut Baptismus per se secundariò causat gratiam secundam, sic & per se Sacramenta vivorum causant primam.

36.
Instat Lugo.

Peccatum habituale per attritionem supernaturalem retractatum non est obicem gratiæ Eucharistiæ.

perexaltat iudicium; quam proinde non necessariâ, sed probabili solum consequentiâ deducimus ex institutione Baptismi & Pœnitentiæ. Enimverò si Pœnitentiæ, quæ inter cætera Sacramenta dignitate infima est (ut dixi sect. præcedenti conclus. 3.) tantam virtutem & efficaciam tribuimus, cur negabimus illam Sacramento dignissimo Eucharistiæ, & alijs dignioribus?

40.

Ad illationem Card. supra: Hinc enim est &c. Respondeo aliunde fati constare, neminem sibi mereri de condigno primam gratiam, non quia plus sit remittere peccatum, quam augere gratiam post peccatum commissum; sed quia ex ordinatione divina (quæ ostenditur in materia de Merito) meritum condignum respicit necessariò personam merentem antecedenter constitutam in statu gratiæ & adoptionis filiorum Dei. Hoc de facto; de possibili verò sic loquitur Doctor Subtilis 3. dist. 20. quæst. unicâ n. 9.

Meritum condignum respicit necessariò personam merentem constitutam antecedenter in statu gratiæ; non sic Sacramenta vivorum.

Scotus.

Præterea unus purus homo potuisset satisfacere pro omnibus, si fuisset conceptus sine peccato, sicut potuisset fieri de possibili, operatione Spiritus Sancti & matris, sicut fuit Christus, & Deus dedisset sibi summam gratiam, quam potuisset recipere, sicut dedit Christo sine meritis præcedentibus ex liberalitate sua: talis enim potuisset mereri deletionem peccati, sicut & beatitudinem. Et infra: Præterea videtur (de possibili dico) quod quilibet potest satisfacere pro se, quia si data fuisset cuilibet homini prima gratia sine meritis; sicut modo, licet quilibet sit filius iræ, cuilibet tamen dat primam gratiam sine meritis proprijs: & tunc meretur beatitudinem: igitur potuit etiam meruisse deletionem culpe. Ita Scotus; de quo plura in Tract. de Pœnitentia.

41.

Major dignitas Eucharistiæ causa est particularis præcepti sacramentalis confessionis.

Trident.

Si quæras cum Lugone disp. 12. de Euch. n. 17. Ut quid ergo tam enixè exigit Paulus, quod probet se ipsum homo, utique per confessionem sacramentalem? Respondeo verbis Trident. sess. 13. cap. 7. Certè quò magis sanctitas & divinitas celestis huius Sacramenti vivo Christiano comperta est, eo diligentius cavere ille debet, nè absque magna reverentia & sanctitate ad id percipiendum accedat. Major ergo dignitas hujus Sacramenti præ cæteris causa est particularis præcepti sacramentalis confessionis, ne fortè contingat ipsum defectu perfectæ contritionis frustrari suo effectu, ad quem ex primaria intentione à Christo fuit institutum.

S. Anselmus.

Neque aliter intellexit verba Apostoli D. Anselmus super eum locum dicens: Raro enim invenitur aliquis ita magnus & iustus, ut in eo per discussionem sui non inveniat

aliquid, quod debeat eum à corpore & sanguine Domini retardare, nisi confessus fuerit illud, & per penitentiam deleatur. Colligo: quia loquitur de peccatis venialibus; nam mortalia non inveniuntur in homine iusto, & tamen apud omnes constat confessionem venialium non esse necessariam ad percipiendum fructum Eucharistiæ.

Alij Patres (quos ibidem citat Auctor præfatus n. 18. pro sua sententia) similiter explicari possunt de obligatione præcepti, & dispositione requisita ad primarium effectum Sacramenti. D. Ambros. lib. 6. in Lucam cap. 9. sic inquit: Nemo cibum accipit Christi, nisi fuerit ante sanatus. Et illi, qui vocantur ad cœnam, prius vocando sanantur. Et infra: Vbi que ergo mysterij ordo servatur, ut prius per remissionem peccatorum vulneribus medicina tribuatur, post alimonia mensæ celestis exuberet. Puta, quia conscius sibi peccati mortalis, quantumvis etiam sibi contritus videatur, jure divino aut saltem Ecclesiastico prohibetur accedere ad sacram Eucharistiæ abque præmissa sacramentali confessione. Quod optimè sciens D. Gregorius lib. 2. in 1. Reg. c. 1. circa illa verba: Repleti prius pro panibus se locaverunt. Salutem (inquit) non percipiunt in confessione salutaris hostiæ, qui ea, quibus se repleverant, flagitia portant in mente. Quis autem dicat portare peccatum in mente, qui bonâ fide existimat per contritionem vel confessionem id ipsum esse deletum?

42.

Explicatur Patres à Lugone objecti.

S. Ambros.

S. Gregorius.

43.

Respondet Card. supra: Reverà peccatum habituale adhuc manet; affectus verò ad peccatum non solum per attritionem supernaturalem, sed etiam per naturalem vel per totalem oblivionem poterat tolli.

Poterat planè: sed quid inde? Ergo dispositio naturalis sufficit etiam ad effectum Sacramenti: negant omnes consequentiam; nè cogantur asserere, hominem naturæ viribus posse justificari & salvari, qui est error in pluribus Concilijs damnatus contra Pelagianos & Semipelagianos.

Licet super naturalis attritio sufficit ad effectum Sacramenti, non tamen naturalis.

Verba quoque Clementis Papæ lib. 7. constit. cap. 27. eamdem patiuntur interpretationem: Si quis (inquit) sanctus est, accedat; si non est, curet ut fiat per misericordiam Dei. Quippe præcipitur peccatori contritio & confessio; cum illa plena formidinis verba apud Apostolum legamus 1. Cor. 11. v. 29. Qui manducat & bibit indignè, iudicium sibi manducat & bibit, non agnoscens corpus Domini. Quâ sententiâ non comprehenduntur nisi memores suorum peccatorum.

Clem. Papæ.

1. Cor. 11.

Majorem difficultatem pariunt verba, quæ habentur in Catechismo Pij V. parte 2. cap.

44.

Difficultas ex Catechismo Pij V. cap.

cap. 4. n. 40. Quod dicitur, Eucharistiā gratiam tribui, pastores admoveant oportet, ita intelligendum non esse, perinde ac necesse non sit, ut, qui re ipsa hoc Sacramentum utiliter percipitur est, gratiam antea adeptus fuerit. Constat enim, quemadmodum mortuis corporibus naturale alimentum nihil prodest; ita etiam anime, quæ spiritu non vivit, sacra mysteria non prodesse; ac propterea panis & vini speciem habent, ut significetur, non quidem revocanda ad vitam animæ, sed in vita conservanda causâ, insinuatâ esse. Adde quod ait Florentinum in decreto Unionis de effectu hujus Sacramenti: *Omniemq; effectum, quem materialis cibus & potus quoad vitam agunt corporalem, hoc idem quoad vitam spirituales & hoc Sacramentum operatur.* Certum autem est, materialem cibum & potum numquam dare primam vitam corporalem.

Verumenimverò hæc ita clara non sunt, quin commodè prior responsio ipsis possit applicari. Dico ergo Catechismum Romanum nihil aliud velle, quàm primam vitam non esse primarium effectum Eucharistiæ, adeoque hominem obligari ad se constituendum in statu gratiæ, quantum in ipso est.

Colligo Primò, quia vult ut pastores moneant populum; nil autem refert populum monere de illa controversia speculativa, sed dumtaxat de practica diligenti præparatione. Secundò, quia inquit: *Primâ gratiâ omnes præditos esse oportet, antequam S. Eucharistiâ ore contingere audeant, ne iudicium sibi manducant & bibant.* Igitur loquitur de culpabili accessu in statu peccati; qui enim inculpabiliter sic accedit (ut mox dixi & omnes admittunt) non sumit sibi iudicium.

Porro ad similitudinem Florentini accipio responsum ex communi axiomate: Similitudo non currit quatuor pedibus. Assimilatur equidem Eucharistiâ nutrimento corporali in primario suo effectu, qui est augere gratiam sive nutrire vitam spirituales, quod satis est ad veritatem Concilij Florentini; quippe (ut bene notandum est) verba citata non aliud significant, quàm cibum spirituales conferre omnem effectum vitæ spirituali, quando illam invenit, quem cibus corporalis tribuit vitæ corporali; quod verissimum est, & à nemine negatur. At aliud est dicere: operatur omnem effectum, & operatur solum illum effectum. Et hoc postremum neque Concilium, neque Catechismus asserit, nisi secundum explicationem datam. Et in hoc claudicat similitudo.

Do rationem; quia nutrimentum corporale ex se mortuum est, neque confert

ad vitam; nisi quatenus per actionem viventis convertitur in ejus substantiam: alimentum verò spirituale virtute suâ propriâ convertit in se manducantem, & non è converso; juxta illud D. Augusti 7. Confess. 10. *Cibus sum grandium, cresce, & manducabis me. Nec tu me in te mutabis, sicut cibum carnis tuæ, sed tu mutaberis in me.*

Respondet Card. Lugo supra n. 22. in sumptione Eucharistiæ reperiri duplicem conversionem spirituales: alteram quâ homo convertitur in Christum quoad operationes, eo quod fiat quasi membrum Christi, & incipiat jam operari ijs operationibus, quæ decent membrum Christi, juxta illud Apostoli ad Galatas 2. v. 20. *Vivo autem iam non ego, vivit verò in me Christus;* alteram verò, quâ homo convertit Eucharistiâ in se quoad fructus, eo quod sicut ex naturali alimento accipit vires ad conservandam & augendam vitam naturalem; sic etiam ab hoc Sacramento accipit novas vires ad operandum, & novum augmentum sanctitatis, quæ est vita spiritualis; quare ex parte ipsius etiam hominis prærequiritur vita ad utiliter comedendum hunc cibum.

Contra: si duplex est conversio, quid obstat quò minus una ponatur absque altera? Cur non possit Christus hominem convertere in se conferendo per Eucharistiâ primam gratiam, per quam ipsi incorporaretur & membris ejus uniat, absque eo quod homo defectu præexistentis gratiæ convertat Christum in se? Profectò sola voluntas Dei ratio est, quare sic fiat vel non fiat.

Atque hinc urgentissima improbatio nostra, & probatio oppositæ sententiæ est, quam reperio apud Vasq. supra cap. 5. n. 24. his verbis: Sacramentis nullum effectum ex opere operato adscribere possumus, nisi aut definitione Ecclesiæ expressum, aut traditione Patrum acceptum, aut Scripturâ traditum sit, aut saltem ex illorum propria natura & institutione efficaciter deducatur: nihil autem horum habemus; ut effectum primæ gratiæ secundariò tribuamus Sacramentis vivorum; ergo &c. Major ab omnibus admittitur: consequentia est evidens: Minorem probat Vasq. ibidem n. 25. & sequentibus. Et quidem (inquit) definitio Ecclesiæ aut Scripturæ nulla est, ex qua id colligi possit, ut omnes fatentur. Certè non fatentur illi, qui doctrinam suam principaliter colligunt ex Concilio Tridentino locis supra citatis; quibus adde can. 5. sess. 13. *Si quis dixerit vel præcipuum fructum Sanctissimæ Eucharistiæ esse*

S. Augusti

46. Duplici cōversione spirituali positâ in Eucharistiâ

Lugo

Galat. 24

Nil obstat quin una possit reperiri sine altera.

47.

Respondetur ad fundamentum Vasquez in oppositum.

Trident.

esse

Et Concilio Florentino.

Solvitur quia solum volunt primam vitam non esse effectum primarium Eucharistiæ.

45.

esse remissionem peccatorum, vel ex ea non alios effectus provenire, anathema sit.

Lugo.

Scio Card. Lugo supra n. 20. respondere, Tridentinum supponere Eucharistiam tollere venialia: hoc enim expressè docet cap.

2. ejusdem sessionis, ibi: *Et tamquam an- siduorum, quo liberemur à culpis quotidianis, & à peccatis mortalibus præservemur.* Sed quid prohibet etiam intelligere peccata mortalia? Quippe hæretici Lutherus, Calvinus & alij, quos Concilium ibi damnat, asserant, præcipuum fructum Eucharistiæ esse remissionem mortalium, ut ostendit Bellarminus lib. 4. de hoc Sacramento cap. 17. Igitur Concilium definiens remissionem mortalium non esse præcipuum & solum fructum, præbet Theologis probabile fundamentum asserendi remissionem illam saltem esse fructum secundarium.

Responde- tur ad Tri- dentinum.

Bellarm.

q. 8.

Quod attinet SS. Patres, qui docent Eucharistiam esse remissionem peccatorum, hoc Sacramento lavari, mundari animam, extingui peccata, tolli spurcitiâ, ægrotos curari, abluï scelera, & alia hujusmodi; Respondet Card. Lugo supra n. 19. illos intelligi posse vel de Eucharistia, ut Sacrificium est; sic enim habet vim impetrandi (fallibilem tamen) primam gratiam, id est auxilia congrua pro ijs, qui sunt in peccato: vel de Eucharistia respectu venialium; vel de remissione & ablatione peccati quoad reliquias pravorum affectuum, qui remanserant; vel denique quod Eucharistia expellit morbos & mortem, præveniendi scilicet & adferendo auxilia & vires, quibus resistamus tentationibus.

Lugo.

Licet au- thoritates pro conclu- sione alle- garæ varias recipiant interpreta- tiones, pro- babilius ta- men cum D. Thoma ex illis conclu- sio colli- gitur.

Negare non possumus neque volumus auctoritates antiquorum Patrum hujusmodi recipere interpretationes: quin imò videntur necessariæ, nè debeamus admittere præcipuum & solum fructum Eucharistiæ esse remissionem peccatorum, quod supra damnat Concilium Tridentinum: nihilominus probabiliter ex illis colligimus cum S. Thom. 4. dist. 9. q. 1. art. 3. quæstiuncula 2. etiam remissionem mortalium interdum vi Sacramenti conferri. Verba Doct. Angelici sunt: *Vnde si aliquis per huiusmodi signa, factâ diligenti discussione sua conscientia, quamvis forte non sufficienti, ad corpus Christi devotè accedat aliquo peccato mortali in ipso manente, quod cognitionem præterfugiat, non peccat; imò magis ex vi Sacramenti peccati remissionem consequitur.* Vnde Augustinus dicit in quodam sermone, quod quando corpus Christi manducatur, vivificat mortuos.

Et quamvis verba illa D. Aug. Vasquez in ipso non inveniit, neque reperiantur in locis decreti, quæ citantur in margine

S. Thomæ, non dubito tamen haberi propter auctoritatem & sanctitatem tanti Doct. cuius Summa omnibus dicitur & verè est Augustinus contra. Esto equidè non habeatur; ùm univèrsa Schola Theologica admittat reviviscèntiam Baptismi propter solam auctoritatem D. Augustini, imò Card. Lugo etiam reviviscèntiam cæterorum Sacramentorum, exceptâ Eucharistiâ, absque ullius Patris, Scripturæ aut Concilij auctoritate; cur non liceat nobis probabiliter asserere propter doctrinam D. Thomæ summi cultoris & propugnatoris Eucharistici, hoc Sacramentum vi suâ in casuposito causare primam gratiam?

Respondet Card. Lugo supra n. 24. dictum S. Thom. non debere intelligi de effectu infallibili, sed aliquando contingenti. eo quod aliquando credi potest, quod illi homini detur auxilium ad contritionem, quâ mediante resurgat à peccato. Quomodò explicat eundem Sanctum in Summa 3. parte quæst. 79. art. 3. in fine corporis, ibi: *Potest tamen hoc Sacramentum operari remissionem peccati dupliciter: uno modo non perceptum actu, sed voto; sicut cum quis prius iustificatur à peccato. Alio modo etiam perceptum ab eo, qui est in peccato mortali, cuius conscientiam & affectum non habet: forte enim primo non fuit sufficienter contritus; sed devotè & reverenter accedens, consequetur per hoc Sacramentum gratiam charitatis, quæ contritionem perficiet & remissionem peccati.* Ergo (inquit Card.) non remittitur peccatum immediatè per hoc Sacramentum, sed mediante verâ contritione, quam fallibiliter impetrabit susceptio Eucharistiæ.

Contra Primò: Ergo tantam habet vim remittendi peccata Eucharistia ex mente D. Thom. ut est Sacramentum, quantam habet, ut est Sacrificium; quod tamen negat Auctor iste supra n. 21. Secundò etiam Sacramentum Pœnitentiæ ex attritu efficit contritum, ut communiter dicitur; nemo tamen propterea negat Pœnitentiâ immediatè & infallibiliter delere peccata; sed sensus est, Sacramentum cum attritione æquivalere contritioni in causando gratiam remissionem peccatorum, sive (ut loquitur Doctor Subtilis 4. dist. 14. q. 2. n. 15.) *Idem motus, qui prius fuit attritio, in illo instanti sit contritio: quia in illo instanti sit concomitans gratia, & ita actus formatus, quia habens secum charitatem, quæ est forma actus.*

Atque hoc est, quod asserit Doctor Angelicus supra: *Consequetur (inquit) per hoc Sacramentum, ex opere scilicet operato, gratiam charitatis, quæ perficiet contritionem sive attritio-*

Licet probabilius est ferere conclusionem propter doctrinam D. Thomæ.

49. Non satis facit Lugo explicans dictum D. Thomæ de effectu contingenti.

50. Quod est dicitur primò.

Ostenditur secundò.

Secundò.

S. Thomæ.

attritionem, remittendo peccata. Et ibidem: Ad primum ergo dicendum, quod petimus ut hoc Sacramentum sit ablutio scelerum; vel eorum, quorum conscientiam non habemus (secundum illud Psalmi: Ab occultis meis munda me Domine) vel ut contritio in nobis perficiatur ad scelerum remissionem; vel etiam ut nobis robur detur ad scelera vitanda.

51. Non deditur oppositum conclusionis ex institutione Sacramenti Eucharistiae. Thron. 2.

Venio ad institutionem Sacramenti Eucharistiae, ex qua (inquit Vasquez supra) oppositum deduci videtur. Sed quid dicit Scriptura Thronorum 2. vers. 14. *Propheta tui viderunt tibi falsa*: nam etiam secundum Lugonem supra num. 16. Extrema Unctio (quae est Sacramentum vivorum) instituta est secundario ad remittenda peccata mortalia: ergo ex institutione Sacramenti Eucharistiae, multo minus ceterorum, praecise qua habent rationem Sacramenti vivi (ut sic loquar) non deducitur oppositum; immo neque ex singulorum institutione particulari, ut satis liquet ex dictis; & amplius constabit ex dicendis proprijs locis.

Igitur omnia quidem Sacramenta instituta sunt ad causandam gratiam; quibusdam tamen superadditum est praecipuum, ne suscipiantur nisi a iustificatis; quae proinde dicuntur Sacramenta vivorum, quia ex praecipuo divino requirunt vitam spiritualem seu gratiam in suscipiente; ita quod peccator accedens scienter cum sola attritione nullum omnino ex tali Sacramento recipiat fructum gratiae; quia ponit obicem peccati mortalis actualis.

Ne autem controversia haec tota appareat speculativa; huiusmodi ex illa deducit conclusionem practicam:

CONCLUSIO VI.

Eucharistia debet subinde moribundo administrari, quamvis existimetur esse in statu peccati mortalis: Extrema Unctio nunquam, si aliquo casu sine praevio signo doloris possit absolvi.

52. Casus Conclusionis.

Casus sit iste: Joannes acceptat duelum, committit pugnam, lethaliter vulneratur, signa dat doloris, sed imperfecti tantum, id est, attritionis. Quid facti opus? si desit copia Sacerdotis, Diaconus potest & debet administrare Eucharistiam;

siquidem in extrema necessitate obligamur ex charitate proximo succurrere quocumque medio probabili. Adest Sacerdos; prius absolvat sacramentaliter, quam communitet agonizantem, vel inungat. Ut quid hoc? quia status gratiae est dispositio necessaria ex praecipuo.

Vides jam differentiam inter Eucharistiam & Extremam Unctionem? Indubie enim solus Sacerdos est validus minister Extremae Unctionis; adeoque nulla potest occurrere necessitas inungendi sine praevia absolutione, nisi tanta esset ignorantia Sacerdotis, ut nesciret verba essentialia, quae profecto moraliter est impossibilis ex hypothesi quod sciat vel ex libro legere, vel ex memoria recitare formam Extremae Unctionis.

Petes, quid faciendum si aegrotus, quia destitutus sensibus, nulla dederit signa doloris? Respondeo: si Catholicè vixit, maxime per frequentationem Sacramentorum, prius absolvetur; quia probabilis est multorum sententia (de qua proprio loco) valere absolutionem: alioquin deficiente probabilitate illius sententiae, inungendus est, ut docet praxis Ecclesiae; ut enim susceptioni huius Sacramenti (inquit Suarius tom. 4. de hoc Sacramento disp. 42. sect. 1. n. 6.) consentire censetur, satis est, quod quacumque probabili ratione praesumatur esse dispositus ad Sacramentum recipiendum, quod semper praesumendum est, quoties contrarium non constat; quia qui malus non probatur, bonus esse praesumitur. Qui autem praesumitur bene dispositus ad justificationem, etiam creditur habere, & revera habet virtute voluntatem suscipiendi illa media, quae hic & nunc ad suam salutem vel necessaria sunt vel valde utilia. Ita hic Auctor, addens in fine ejusdem sectionis, ministrum licite posse dare hoc Sacramentum infirmo sensibus destituto, quamvis credat illum non esse in statu gratiae, dummodò ei constet fuisse attritum.

Rectè, quoniam secundum sententiam Suarii (quam secuti sumus conclusione praecedenti) hoc Sacramentum de attrito facit contritum (ut loquitur) quoties suscipiens de novo non peccat in illius susceptione; sed ille recipiens non peccat de novo; nam ratione talis status est incapax novi peccati, & aliàs supponitur attritus; ergo fiet contritus virtute Sacramenti. Porro quae Extremae Unctionis, eadem est Eucharistiae causa, si absit periculum irreverentiae externae; & quia illud plerumque adest, consuetudo habet, ut taliter constitutis solum administraretur Extrema Unctio.

53. Quid faciendum sit, si aegrotus nulla dederit signa doloris.

Suarium

Ex